Molenlanden

Uitwerking Financiële Opgave 2026 e.v.

Beleidsterrein	:	Vastgoed, Buitenruimte en Begraven
Onderwerp	:	Begraven
Portefeuille	:	Wethouder Jan lock
Behandelend ambtenaar	:	Denis Burggraaf

Korte toelichting op het onderwerp en bijbehorende activiteiten

1. Verlagen kwaliteitsniveau inrichting en onderhoud

Inrichting:

Op inrichtingsmaterialen kunnen bij nieuwe aanleg (a.g.v. reconstructie, vervanging of uitbreiding) kosten bespaard worden door toepassing van goedkopere materialen.

Onderhoud:

Om een bezuiniging te realiseren kan het kwaliteitsniveau en daarmee de frequentie van onderhoudswerkzaamheden verlaagd worden.

2. Verlagen serviceniveau

Naast het verlagen van het kwaliteitsniveau kan ook overwogen worden het serviceniveau te verlagen.

3. Aanleg centrale begraafplaats

De gemeente Molenlanden heeft 25 begraafplaatsen. In het kader van een efficiëntere bedrijfsvoering is centralisatie van begraven een overweging.

4. Aanleg natuurbegraafplaats

De aanleg van een natuurbegraafplaats kan voorzien in een behoefte en zorgen voor een verlaging van grafuitgiften op bestaande begraafplaatsen. Uitbreidingen zijn hierdoor minder of minder snel nodig.

5. Verhogen kostendekkendheid begraafrechten van 80 naar 100%

Het verhogen van de kostendekkendheid van 80 naar 100% kan een bezuinigingsmaatregel zijn welke vanuit het verhogen van de batenkant (tarieven), verlagen van de kostenkant of een combinatie hiervan gerealiseerd kan worden.

Gemeente Molenlanden • Postbus 5 • 2970 AA Bleskensgraaf
www.molenlanden.nl • info@molenlanden.nl • 088 75 15 000

Het wettelijke kader en mate van beleidsvrijheid

Het wettelijk kader is de Wet op de Lijkbezorging. Deze wet stelt regels voor wat er moet en mag gebeuren met het lichaam van een overleden persoon.
Nagenoeg alle beleidskeuzes zullen deze wetgeving niet raken en zijn dus vanuit het wettelijk kader geen belemmering.

De uitgangspunten van het huidige beleidsmatige kader

In 2020 is een intensief participatietraject met inwoners, kerkbesturen en begrafenisondernemers doorlopen waarin de opvattingen over begraven en onze begraafplaatsen vanuit de samenleving zijn opgehaald. Deze opvattingen heeft uw raad meegewogen in de totstandkoming van de beleidskaders voor begraven welke in het Beleidsdocument begraafplaatsen (2021-2030) zijn vastgesteld. Het college heeft vervolgens als vertaling van dit beleid naar uitvoeringsmaatregelen in 2021 het Beheerplan begraafplaatsen (2022-2026) vastgesteld.

De belangrijkste kaders uit het Beleidsdocument zijn:

- We blijven het huidige onderhoudsniveau (beeldkwaliteitsniveau A) hanteren;
- Het blijft ook in de toekomst mogelijk lokaal te kunnen begraven;
- Het college staat open voor het initiatief van een natuurbegraafplaats binnen Molenlanden, mits de haalbaarheid door de initiatiefnemer wordt aangetoond;
- Toewerken naar een hogere kostendekkendheid van 80%;

Toetsing aan de vijf perspectieven uit de Toekomstvisie Molenlanden 2050

Onze dorpen en stad zijn divers en krachtig
Net als de dorpen en stad zelf hebben de begraafplaatsen ook hun eigen identiteit die bijdraagt aan de ‘eigenheid’ van de dorpen en stad.

Wij zijn een betrokken en toegankelijke samenleving voor iedereen
Voor onze begraafplaatsen hanteren we een hoog serviceniveau en zijn klantgericht ingesteld bij vragen van nabestaanden en betrokkenen. De begraafplaatsen zijn letterlijk toegankelijk voor iedereen.

Wij zijn in staat ons aan te passen aan de gevolgen ontstaan van klimaat-, energie- en wateruitdagingen
Geen direct raakvlak met begraafplaatsen

Ons (agrarisch) landschap is toekomstbestendig
Geen direct raakvlak met begraafplaatsen

Onze economie is bloeiend, duurzaam en circulair
Geen direct raakvlak met begraafplaatsen

Gemeente Molenlanden • Postbus 5 • 2970 AA Bleskensgraaf
www.molenlanden.nl • info@molenlanden.nl • 088 75 15 000

De meerjarenraming zoals opgenomen in de Begroting 2025

	2025	2026	2027
Beheerbegroting:			
Onderhoudskosten begraafplaatsen	56 K	structureel	
Investeringen:			
Beheer- en uitvoeringsplan begraafplaatsen	1.170 K	66 K	nieuw beheerplan

Mogelijke beleidsmatige keuzes

1. **Verlagen kwaliteitsniveau inrichting en onderhoud**

Inrichting:

Bij nieuwe aanleg (a.g.v. reconstructie, vervanging of uitbreiding) kan gekozen worden voor goedkopere materialen. Hierbij moet voor verhardingen echter wel de toegankelijkheid geborgd worden; paden moeten berijdbaar blijven met begraafmaterieel en toegankelijk voor rolstoelgebruikers.

Financieel effect:

Op dit moment is er geen structureel investeringsbedrag voor vervanging van inrichtingsmaterialen, waardoor ook geen structurele bezuiniging kan worden bereikt. In het nieuwe Beheerplan begraafplaatsen (2027-2031) kan hier desgewenst wel op geanticipeerd worden.

Maatschappelijk effect:

Door toepassing van goedkopere inrichtingsmaterialen zal de belevingswaarde en de uitstraling van de begraafplaatsen afnemen, waardoor de aanblik sober en doelmatig zal worden.

Impact ambtelijke organisatie:

De toepassing van deze maatregel heeft nauwelijks impact op de ambtelijke organisatie.

Bijbehorende risico's:

Het ligt voor de hand dat eventueel toe te passen goedkopere materialen wel veilig en deugdelijk moeten zijn om veiligheidsrisico's uit te sluiten.

Benodigde bestuurlijke besluitvorming:

Taakstellend kader over gebruik inrichtingsmaterialen ten tijde van herzien Beheerplan begraafplaatsen.

Onderhoud:

Om een bezuiniging te realiseren kan het kwaliteitsniveau en daarmee de frequentie van onderhoudswerkzaamheden verlaagd worden.

Financieel effect:

Het onderhoud op de begraafplaatsen wordt uitgevoerd door het serviceteam van de gemeente. Dit betekent dat een bezuiniging op onderhoud inkrimping van het serviceteam betekent óf besteding van deze uren op andere taakvelden wat overall in beginsel geen

Gemeente Molenlanden • Postbus 5 • 2970 AA Bleskensgraaf
www.molenlanden.nl • info@molenlanden.nl • 088 75 15 000

bezuiniging oplevert. Onderzocht kan worden of inbesteding op andere taakvelden door vrijgevallen uren van het serviceteam op de begraafplaatsen een bezuiniging kan opleveren.

Maatschappelijk effect:

Het huidige kwaliteitsniveau wordt enorm gewaardeerd door onze inwoners. Het verlagen van het niveau wat in het verleden op onderdelen is 'geprobeerd' (onkruidbestrijding op de paden, minder knippen van hagen, lagere maaifrequentie van gazons) kon destijds rekenen op veel en felle kritiek vanuit de samenleving. Voor de gemeente moeten de begraafplaatsen een visitekaartje zijn en dient een laatste rustplaats er netjes en verzorgd bij te liggen. Onze inwoners zijn een hoog beeldkwaliteitsniveau van de begraafplaatsen gewend en betalen hier (landelijk gezien) forse tarieven voor. De vraag is of bij verlaging van het kwaliteitsniveau de prijs-kwaliteitsverhouding nog reëel is.

Impact ambtelijke organisatie:

Zoals gezegd wordt het onderhoud op de begraafplaatsen uitgevoerd door ons eigen serviceteam. Bezuinigen op kwaliteitsniveau is bezuinigen op personeel óf verschuiving van taken binnen het serviceteam, waarbij de vraag is of vervangend werk ook passend is op de medewerkers.

Bijbehorende risico's:

Een lager kwaliteitsniveau kan leiden tot 'verrommeling' omdat bezoekers ook geneigd kunnen zijn de begraafplaats minder netjes achter te laten (zwerfafval).

Benodigde bestuurlijke besluitvorming:

Om deze maatregel door te voeren is wijziging van het huidige beleidskader nodig;
"We blijven het huidige onderhoudsniveau (beeldkwaliteitsniveau A) hanteren".
Ook zal organisatorisch naar de taken van het serviceteam gekeken moeten worden.

2. **Verlagen serviceniveau**

Naast het verlagen van het kwaliteitsniveau kan ook overwogen worden het serviceniveau te verlagen. Dit niveau ligt hoger dan vanuit wettelijke en gemeentelijke kaders noodzakelijk is. Zo wordt bij elke begrafenis door de gemeente het voorlopen verzorgd wat ook bij begrafenisondernemers belegd kan worden. Ook worden grafbedekkingen zonodig rechtgezet en schoongemaakt. Rechthebbenden betalen vanuit de tariefopbouw echter enkel mee aan het algemeen onderhoud op de begraafplaatsen.

Financieel effect:

Ook hier geldt dat een besparing op het serviceniveau inkrimping van het serviceteam betekent of besteding van deze uren op andere taakvelden. Dit financiële effect is niet op voorhand in te schatten en vraagt een nadere verkenning.

Maatschappelijk effect:

Het voorlopen bij begraafplaatsen door de gemeente wordt zeer gewaardeerd door nabestaanden en begrafenisondernemers en zal naar verwachting voelen als een gemis als het wordt losgelaten.
Wanneer we stoppen met het rechtzetten en schoonmaken van grafbedekkingen zulen de grafvakken op termijn een rommelig en onverzorgd beeld geven. Dit geldt met name voor de vele graven die destijds voor onbepaalde tijd zijn uitgegeven en geen traceerbare rechthebbende meer hebben.

Impact ambtelijke organisatie:

Gemeente Molenlanden • Postbus 5 • 2970 AA Bleskensgraaf
www.molenlanden.nl • info@molenlanden.nl • 088 75 15 000

Net als bij het kwaliteitsniveau zal een bezuiniging op het serviceniveau ook iets met het werkplezier van de medewerkers van het serviceteam doen; ze zijn trots op het na te streven niveau op 'hun' begraafplaatsen. Mocht een bezuiniging op dit onderdeel gewenst zijn zal ook hier een nadere verkenning naar invulling van vrijvallende uren óf een besluit over inkrimping nodig zijn.

Bijbehorende risico's:

Het niet meer rechtzetten van grafbedekkingen kan tot gevolg hebben dat (staande) grafstenen instabiel worden en vallen. Dit is een veiligheidsrisico, waarbij bovendien de vraag moet worden beantwoord of dergelijke grafstenen nadien nog hersteld dienen te worden.

Benodigde bestuurlijke besluitvorming:

In beginsel zijn de omschreven werkzaamheden onderdeel van de bedrijfsvoering en raken geen wettelijk of gemeentelijk kader.

Aangezien het hier gaat om werkzaamheden die vanuit de samenleving als vanzelfsprekend worden ervaren is het aan te bevelen om hier gezien de impact wel een bestuurlijk besluit over te nemen.

3. Aanleg centrale begraafplaats

De gemeente Molenlanden heeft 25 begraafplaatsen. In het kader van een efficiëntere bedrijfsvoering is centralisatie van begraven een overweging.

Financieel effect:

De aanleg van een centrale begraafplaats zal voor de aanleg een enorme investering vergen. Bovendien is dit in eerste instantie een forse areaaluitbreiding welke een verhoging van het benodigde onderhoudsbudget tot gevolg heeft.

Als het doel is (op termijn) te bezuinigen door de aanleg van een centrale begraafplaats zullen (een deel van) de bestaande begraafplaatsen op den duur gesloten en/of ontmanteld moeten worden. Dit zal echter tientallen jaren duren, waarbij bovendien een vorm van onderhoud noodzakelijk blijft.

Maatschappelijk effect:

Tijdens het participatieproces voorafgaand aan de kaderstelling van het begraafplaatsenbeleid is door de samenleving het 'lokaal begraven' als meest belangrijke item genoemd. In uw huidige kaderstelling is dan ook opgenomen en vastgesteld:
"Het blijft ook in de toekomst mogelijk lokaal te kunnen begraven".

Het aanleggen van een centrale begraafplaats doet geen recht aan de wens van de samenleving en zal daardoor weerstand op gaan roepen. Bovendien staat het haaks op uw besluitvorming op dit onderwerp.

Impact ambtelijke organisatie:

De aanleg van een centrale begraafplaats betekent in eerste instantie een areaaluitbreiding van het te onderhouden areaal waar ook uitbreiding van formatie van het serviceteam bij hoort.

Bijbehorende risico's:

Uit een haalbaarheidsstudie moet blijken wat de meest geschikte locatie is voor een centrale begraafplaats. Dit zal altijd leiden tot discussie over de meest geschikte plaats als het gaat om bereikbaarheid, inpassing en schaalgrootte.

Benodigde bestuurlijke besluitvorming

Gemeente Molenlanden • Postbus 5 • 2970 AA Bleskensgraaf
www.molenlanden.nl • info@molenlanden.nl • 088 75 15 000

Dit onderwerp vraagt om een herziening van het beleidskader dat lokaal begraven mogelijk blijft. Daarnaast zullen vervolgens heldere kaders moeten worden gesteld waaraan de verkenning op haalbaarheid zal worden getoetst.

4. Aanleg natuurbegraafplaats

De aanleg van een natuurbegraafplaats kan voorzien in een behoefte en zorgen voor een verlaging van grafuitgiften op bestaande begraafplaatsen waardoor uitbreidingen minder of minder snel nodig zijn.

Financieel effect:

Het financiële effect van de aanleg van een natuurbegraafplaats is op voorhand niet in te schatten. Uitgaande van het beleidskader dat een marktpartij de aanleg en exploitatie voor zijn/haar rekening neemt is het effect afhankelijk van de behoefte.

Maatschappelijk effect:

Een natuurbegraafplaats biedt een andere en nieuwe mogelijkheid van begraven.
Of deze behoefte er is binnen Molenlanden is echter nooit onderzocht.

Impact ambtelijke organisatie:

Als een marktpartij zich aandient zal ambtelijk getoetst worden of het initiatief haalbaar is.

Bijbehorende risico's:

De haalbaarheid van de aanleg van een natuurbegraafplaats lijkt minimaal.
De afgelopen jaren hebben zich een aantal initiatiefnemers gemeld die binnen Molenlanden een natuurbegraafplaats wilden realiseren. Vanwege de grondslag en grndwaterstanden in ons gebied bleek voor de betreffende initiatiefnemers de buniness case financieel niet voldoende rendabel.

Benodigde bestuurlijke besluitvorming

Uw huidige besluitvorming voorziet in de aanleg van een natuurbegraafplaats:
"Het college staat open voor het initiatief van een natuurbegraafplaats binnen Molenlanden, mits de haalbaarheid door de initiatiefnemer wordt aangetoond".

5. Verhogen kostendekkendheid begraafrechten van 80 naar 100%

Het verhogen van de kostendekkendheid van 80 naar 100% kan een bezuinigingsmaatregel zijn welke vanuit het verhogen van de batenkant (tarieven), verlagen van de kostenkant of een combinatie hiervan gerealiseerd kan worden.

Financieel effect:

Een doorgroei naar een kostendekkendheid van 90% zal ca. 200K opleveren en naar 100% dus ca. 400K.
Als gemeente Molenlanden worden ten opzichte van het landelijk gemiddelde al relatief hoge tarieven berekend. Een nog verdere verhoging van de tarieven zal er voor zorgen dat begraven in Molenlanden voor veel inwoners onbetaalbaar zal worden.
Aan de kostenkant kan door in te grijpen op kwaliteits- en serviceniveau een besparing gerealiseerd worden waardoor de kostendekkendheid wordt verhoogd. Hierbij moeten de eerder genoemde effecten bij deze onderwerpen wel in ogenschouw worden genomen.

Maatschappelijk effect:

Het verhogen van de kostendekkendheid wordt voelbaar in de portemonnee en soms onbetaalbaar als de tarieven worden verhoogd. Het verlagen van de kostenkant wordt zichtbaar op de begraafplaatsen. Zie ook hier de eerder omschreven effecten.

Impact ambtelijke organisatie:

Gemeente Molenlanden • Postbus 5 • 2970 AA Bleskensgraaf
www.molenlanden.nl • info@molenlanden.nl • 088 75 15 000

Het verlagen van de kostenkant heeft zoals eerder verwoord grote invloed op de bedrijfsvoering van het serviceteam.

Bijbehorende risico's:

Bij verhoging van de tarieven zullen inwoners van Molenlanden mogelijk uitwijken naar andere gemeenten om begraven te worden of ongewild kiezen voor een crematie.

Benodigde bestuurlijke besluitvorming

Dit onderwerp vraagt om een herziening van het huidige beleidskader dat moeten toegewerkt naar een kostendekkendheid van 80%. In uw overwegingen om tot dit beleidskader te komen is uitgesproken dat deze 80% het maximaal haalbare is om begraven betaalbaar te houden. Anderzijds is aangegeven dat het na te streven kwaliteitsniveau ook geld mag kosten;

"De begraafplaatsen moeten ons visitekaartje zijn".

Gemeente Molenlanden • Postbus 5 • 2970 AA Bleskensgraaf
www.molenlanden.nl • info@molenlanden.nl • 088 75 15 000